

วิเคราะห์เทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยพระเวท

ความสว่างในเวลากลางวันอันเป็นเวลาที่สำคัญที่สุดของมนุษย์นั้น เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความอบอุ่น ความมีชีวิต ความหวัง การมองเห็นสรรพสิ่ง และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ความสว่างจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับมนุษย์อย่างมากมายมหาศาลมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ กวีอินเดียผู้ใกล้ชิดกับธรรมชาติและมีความจินตนาการที่สูงส่ง จึงถือว่าปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นการแสดงออกของอำนาจของเทพเจ้า และให้แสงสว่างในเวลากลางวันเป็นเทพเจ้าหลายองค์ตามช่วงของระยะเวลาคือตั้งแต่เวลารุ่งอรุณไปจนถึงเวลาอาทิตย์อัสดง และยังรวมไปถึงแสงสว่างในเวลากลางคืนด้วย เทพแห่งแสงสว่างเหล่านี้กวีพรรณนาเป็นบุคลาธิษฐานบ่งบอกลักษณะทางค่านิยม และรวมลักษณะทางนามธรรมที่มนุษย์จินตนาการและคิดคาดหวังด้วยการวิเคราะห์เทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยพระเวทจึงแบ่งแยกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. วิเคราะห์ลักษณะทางรูปธรรมที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ
2. วิเคราะห์ลักษณะทางนามธรรม

เทพแห่งแสงสว่างในลักษณะทางรูปธรรมที่เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ

เทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยพระเวท 18 องค์ ดังมีรายละเอียดในวิทยานิพนธ์บทที่ 3 นั้น บางองค์มีระบุไว้ในบทสวดแน่นอนว่าเป็นเทพแห่งแสงสว่างในเวลาใด บางองค์ไม่ได้ระบุไว้แน่นอน แต่พอจะสันนิษฐานได้จากข้อความในบทสวดและการอธิบายขยายความของนักปราชญ์ต่าง ๆ เทพแห่งแสงสว่างที่มีข้อความระบุชัดว่าเป็นแสงสว่างในเวลาใดนั้น มีดังต่อไปนี้

1. พระวรุณ

พระวรุณแสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามเย็น คัมภีร์ฤคเวท มีข้อความระบุว่า ในยามสายันท์พระอัคนีจะกลายเป็นพระวรุณ¹ นอกจากนี้พระวรุณ ยังทรงเป็นเทพในยามราตรีด้วย ดวงเนกษของพระองค์ที่มีนัมพัน ก็คือดวงดาวในท้องฟ้านั่นเอง

2. พระมิทร

พระมิทรแสดงภาพปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามเช้า บทสวดในคัมภีร์ฤคเวท ระบุว่า พระมิทรทรงปกครองทิวา และบทสวดในคัมภีร์ฤคเวทระบุว่า พระมิทรเป็นพระอาทิตย์ยามเช้า²

3. พระภคะ

พระภคะแสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามก่อนเที่ยง พระภคะ ทรงประธานแสงสว่าง ทรงเป็นเจ้าของทรัพย์สมบัติ และทรงประธานการช่วยเหลือแก่ทุกคนที่สวดบูชาพระองค์ ยาสกะอธิบายว่า พระภคะทรงเป็นพระอาทิตย์ในเวลา ก่อนเที่ยง³

4. พระมารตาณฑะ

จากกำเนิดของพระมารตาณฑะที่เมื่อประสูติมาแล้วถูกขว้างทิ้งไป และ เหวือทิตีเทพมารคาน่ากลับมาเลี้ยงดูอีกครั้งหนึ่งนั้น แสดงว่าพระมารตาณฑะ เป็น ปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามอาทิตย์อัสดง

¹ AV. VIII.3.13

sa varuṇaḥ sayamagnirbhavati

² AV.VIII.3.13

sa mitro bhavati pratarudyan /

³ A.A. Macdonell, Vedic Mythology, p. 45.

5. พระวิวิสวัฑ

พระวิวิสวัฑ แสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามรุ่งอรุณพร้อม ๆ กับแสงอุษาเทวี ดังข้อความในคัมภีร์ฤคเวท มณฑลที่ 9 สุกตะที่ 10 มंत्रะที่ 5 ว่า "กลุ่มสุรยเทพทรงก่อให้เกิดการเสด็จมาของพระวิวิสวัฑ และความงามของอุษาเทวี" อุษาเทวี ทรงเสด็จมาในยามรุ่งอรุณเสมอ ดังนั้นพระวิวิสวัฑ จึงเป็นแสงสว่างในยามรุ่งอรุณ

6. พระสุรยะ

พระสุรยะ แสดงภาพของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติตลอดวันตั้งแต่รุ่งอรุณตามข้อความในคัมภีร์ฤคเวท มณฑลที่ 10 สุกตะที่ 189 มंत्रะที่ 3 ว่า "วาจาที่ย่อมมีขึ้นเพื่อพระสุรยะ พระองค์ทรงส่องแสงสว่างสู่อำนาจ 30 แห่งตลอดวันทั้งแทยามรุ่งอรุณ" พระสุรยะก็เชื่อว่าเป็นท้าวของสหัสโลก คำว่า "ตา" ในที่นี้เข้าใจว่าหมายถึง "แสงสว่าง"

ข้อความในคัมภีร์ฤคเวทข้างต้นนี้ แสดงว่า พระสุรยะทรงเป็นพระอาทิตย์ที่แท้จริงทรงมีแสงสว่างเป็นคุณสมบัติที่เด่น ทรงโคจรตลอดวันทั้งแทยามรุ่งอรุณจนกระทั่งยามอาทิตย์อัสดง

7. พระอัศวิน

พระอัศวินแสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามสนธยา คือในเวลาเข้ามืดและในเวลาก่อนพลบค่ำ คัมภีร์ฤคเวทมีข้อความกล่าวถึงพระอัศวินว่า ทรงปรากฏพระองค์พร้อมกับการเริ่มยามรุ่งอรุณ อุษาเทวีเป็นน้องสาวของพระองค์ อุษาเทวีปลุกพระองค์ อุษาเทวีเกิดเมื่อพระอัศวินเทียมรถ และเทพสวิกฤไค้จักให้รถของพระอัศวินเคลื่อนลงสู่โลกมนุษย์ในเวลาก่อนรุ่งอรุณ นอกจากนี้ยังกล่าวว่า พระอัศวินทรงมีรูปร่างงามยิ่งนัก ทรงเป็นเทพที่สว่างสดใส เป็นเจ้าแห่งแสงแวววาวและเป็นเทพที่มีผิวสีน้ำผึ้ง

ข้อความในคัมภีร์ฤคเวทข้างต้นนี้ แสดงว่าพระอัศวินทรงเป็นแสงอาทิตย์ในยามรุ่งอรุณ เป็นแสงสีขาวขมุกขมัวเวลาเข้ามืดก่อนพระอาทิตย์ขึ้นซึ่งจะเห็นได้

วาง ๆ เมื่อสิ้นเวลากลางคืนอันมีคสนิท พระอัศวินจะปรากฏองค์ต่อโลกก่อนหน้าอุษาเทวีเล็กน้อย แต่เนื่องจากพระองค์เป็นเทพาแผ่นดิน มีรูปลักษณะและอุปนิสัยเหมือนกัน ดังนั้นการปรากฏพระองค์นอกจากจะปรากฏในยามรุ่งอรุณแล้ว ในเวลาพลบค่ำก่อนที่ท้องฟ้าจะมีคิมิก จะมีแสงสีขาวเลือนลางซมุกซมัว ซึ่งหมายถึงการมาของพระอัศวินอีกครั้งหนึ่งนั่นเอง

8. อุษาเทวี

อุษาเทวีแสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามรุ่งอรุณที่ท้องฟ้ามีสีสว่างแกมขาวและสีแดงเรื่อสกลสี สงคราม มทสวคในคัมภีร์ฤคเวทพรรณนาแสงสว่างในยามรุ่งอรุณ ในรูปลักษณะของหญิงสาวผู้สง่างาม คัมภีร์ฤคเวท มณฑลที่ 5 สูกะที่ 80 มंत्रะที่ 2 ว่า "พระเทวีเสด็จนำหน้า ทรงมีพระสิริโฉมงาม ทรงปลุกยูคนให้ตื่น และทรงกระทำหนทางให้ไปมาไค้สะดวก"

อุษาเทวี คือแสงสีชมพูหรือสีแดงเรื่อ ๆ ของดวงอาทิตย์ที่ฉายจับขอบฟ้า เวลารุ่งอรุณก่อนที่ดวงอาทิตย์จะไต่พ้นขอบฟ้าขึ้นมา แสงสว่างในตอนนี้เป็นแสงสว่างที่อ่อนหวาน สกลสี นุ่มนวล

9. พระสวิตฤ

พระสวิตฤแสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในตอนสายของวันอันเป็นเวลา ที่พระอาทิตย์ส่องแสงเต็มที่ กวีผู้รจนาคัมภีร์พระเวทพรรณนาถึงแสงสว่างของพระอาทิตย์ในตอนนี้เป็นลักษณะของเทพที่มีสีทองสุกปลั่ง พระหัตถ์และพระเกศาสีทอง พระชีวหาสีทอง ประทับบนราชรถทอง

คัมภีร์ฤคเวทระบุว่า พระสวิตฤจะเสด็จตามหลังอุษาเทวี ซึ่งแสดงว่าพอแสงของอุษาเทวีฉายจับขอบฟ้าแล้วไม่นาน แสงสีทองของพระสวิตฤก็จะส่องขึ้นมา นั่นคือการมาของพระสวิตฤซึ่งตามหลังอุษาเทวีมาติด ๆ กัน

แสงสว่างในตอนนี้เป็นแสงที่นำพลังชีวิตและความแจ่มใสมาสู่โลก กระตุ้นให้ทุกชีวิตในโลกเริ่มการทำงานของตน คัมภีร์ฤคเวทว่า " ๗ ที่นี้เทพสวิตฤจะทรงกระตุ้นให้เราทำงาน และจะทรงทำให้สัตว์ 2 เท้าและสัตว์ 4 เท้า

เคลื่อนไหว"⁴ ดังนั้นแสงสว่างในตอนนี่จึงเป็นแสงที่เริ่มแก่กล้าขึ้นไปเป็นลำดับ

นอกจากนี้พระสวิตฤยังแสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในยามเย็นอีก
ด้วย ดังปรากฏในบทสวดคัมภีร์ฤคเวท มณฑลที่ 1 สุกตะที่ 35 มंत्रะที่ 10 ว่า
"ขอสูรผู้มีพระหัตถ์สี่ทอง ทรงศีล ทรงพระกรุณา และประทานการคุ้มครองที่ตีโปรค
เสกข์มาทางนี้ โปรคขับไล่พวกรากษสที่มีวิญญูญาณชั่วร้าย องค์เทวะประทับขับบทเพลง
ในยามเย็น"

10. พระอัคนิ

พระอัคนิ แสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในเวลาตั้งแต่รุ่งอรุณเป็นต้นไป
ตามข้อความในคัมภีร์ฤคเวทที่ระบุว่า พระอัคนิทรงเป็นพระสุริยะ พระวรุณ พระมิทร
พระวิษณุ พระปุษัน และพระสวิตฤ คัมภีร์อดรรพเวทระบุว่า ในยามเช้าพระอัคนิ
ทรงเป็นพระมิทร ในเวลากลางวันทรงเป็นพระสวิตฤ เวลาเย็นทรงเป็นพระวรุณ⁵

จากข้อความข้างต้น แสดงว่า พระอัคนิทรงเป็นแสงพระอาทิตย์ตลอดวัน
ตั้งแต่ยามเช้า สาย บ่าย เย็น

ส่วนเทพแห่งแสงสว่างที่ไม่มีข้อความระบุว่า เป็นแสงสว่างในเวลาใดนั้น
มีดังต่อไปนี้

⁴ RV.I.124.1

devo no atra savitā nvartham prāsavīddvipatpra
catuspadityai //

⁵ AV.VIII.3.13

sa varuṇaḥ sāyamagnirbhavati sa mitro bhavati
prātarudyan /

sa savitā bhūtvantarikṣeṇa yāti //

1. พระอรรมัน

บทสวดในคัมภีร์ฤคเวท มณฑลที่ 5 สุกตะที่ 3 มंत्रะที่ 2 มีข้อความว่า "พระองค์คือพระอรรมัน พระองค์ทรงรักษาความลับไว้ได้ จึงทรงได้รับพระนามจากหญิงสาวทั้งหลายว่า เป็นผู้ซื่อสัตย์สุจริต" จากข้อความนี้ แสดงให้เห็นว่าพระอรรมันทรงเป็นผู้ซื่อสัตย์สุจริตต่อเพื่อน และจากความหมายของศัพท์อรรมันที่แปลว่า เพื่อน เพื่อนสนิท ชายผู้เป็นพ่อสื่อให้เพื่อน อาจจะนำมาวิเคราะห์ได้ว่าพระอรรมันคงจะเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติในเวลาห่มค่ำ อันเป็นเวลาสิ้นสุดการทำงาน และเป็นเวลาที่หญิงสาวและชายที่เป็นคู่รักจะนึกพบกัน

2. พระทักษะ

คำว่า ทักษะ เมื่อใช้ในรูปคำสมาสว่า ทักษมित्रา เป็นฉายานามของเทพกลุ่มอาทิตย แปลว่า เทพผู้มีความเฉลียวฉลาดเป็นนิกา ในความหมายนี้พระทักษะจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติในค่านหลังสร้างสรรค์ แสงพระอาทิตยเป็นพลังทำให้มนุษย์รู้สึกสดชื่น มีชีวิตชีวา เข้มแข็ง ปราศเปรี้ยว และเฉลียวฉลาด คังนั้นพระทักษะจึงเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ซ่อนเร้นอยู่ในแสงพระอาทิตย

3. พระอังคะ

พระอังคะ เป็นเทพแห่งแสงสว่างที่ไม่มีข้อความระบุถึงพระองค์โดยเฉพาะเจาะจงเลย จึงไม่สามารถจะวิเคราะห์ได้ว่า พระองค์แสดงภาพของปรากฏการณ์ธรรมชาติในเวลาใด นอกจากจะกล่าวได้อย่างกว้าง ๆ ว่า ทรงเป็นเทพแห่งแสงสว่างในเวลากลางวัน

4. พระชาตฤ

พระชาตฤ ทรงเป็นเทพผู้สร้าง ตามความหมายของศัพท์ว่า ชาตฤ พระองค์จึงทรงเป็นเทพผู้สร้างแสงสว่าง เป็นแหล่งกำเนิดของแสงสว่าง

5. พระอินทร์

บทสวดในคัมภีร์ฤคเวทระบุว่ พระอินทร์ทรงรัศมีสว่างไสวเพื่อเป็นเวลากลางวันสำหรับมนุษย์ และทรงมีกำเนิดร่วมกับเทพแห่งรุ่งอรุณทั้งหลาย ทรงเป็นผู้ชำระอสุรวฤคระ ซึ่งเป็นอสุรแห่งความแห้งแล้ง ผู้กักเก็บน้ำในสวรรค์ไว้ ทรงนำแสงอาทิตย

กลัμμα ทรงยกดวงอาทิตย์ขึ้นสูงในสวรรค์ นอกจากนี้พระอินทร์ยังได้รับการสวค
 อ้อนวอนให้ทำลายศัตรูของพระมิถร พระอรรมัน และพระวรุณ ศัตรูในที่นี้ได้แก่
 เมฆฝนที่มาจากบึงแสงสว่างนั่นเอง

จากข้อความเหล่านี้พอที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ว่า พระอินทร์ทรงเป็น
 ปราภฏการณ์ธรรมชาติในยามที่ท้องฟ้าสว่างไสว ทั้งก่อนและหลังจากความมืดครึ้ม
 ของเมฆหมอกและเมฆฝน

6. พระวิษณุ

บทสวดในคัมภีร์ฤคเวทระบุว่า พระวิษณุทรงเป็นผู้แข็งแกร่งกว่าผู้แข็งแกร่งอื่น ๆ
 เป็นผู้ทรงพลัง ผู้ก้าวเหนือโลก ผู้วัดโลก ผู้ค้ำจุนสวรรค์ ผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ล่วงรู้ถึงบรรยากาศ
 ของโลกชั้นสูงสุด ผู้เปล่งรัศมี และทรงเป็นผู้เกี่ยวเท่านั้นที่เสด็จข้ามโลกอันกว้างไกล
 นี้ด้วยสามก้าว

ข้อความข้างต้นนี้ พอจะนำมาวิเคราะห์ได้ว่า พระวิษณุแสดงปรากฏการณ์
 ธรรมชาติในยามเที่ยงวัน อันเป็นเวลาที่เราอาทิตย์โคจรอยู่ในระดับที่สูงที่สุดของโลก

7. พระปรมัน

บทสวดในคัมภีร์ฤคเวทระบุว่า พระปรมันทรงเป็นเทพแห่งแสงสว่างผู้เรืองโรจน์
 คุ้มความร้อน พระองค์เสด็จไปตามเส้นทางของพระสวิตฤ ทรงสำรวจตรวจตรา ทรง
 คุ้มครองสรรพสัตว์ และเป็นผู้เสด็จนำหนทางไปสู่โลกหน้า

ข้อความข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า พระปรมันทรงเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ
 ของแสงพระอาทิตย์ยามเที่ยงวันจนถึงบ่ายคล้อย ในยามเที่ยงวันพระปรมันทรงเรืองโรจน์
 คุ้มความร้อน ทรงเสด็จตามเส้นทางของพระสวิตฤซึ่งเป็นแสงสว่างในเวลาเช้า
 เวลาเที่ยง และเวลาเย็น และจะเห็นได้ว่าบทสวดอ้อนวอนพระปรมันนั้นมีลักษณะขอ
 ความช่วยเหลือให้พระปรมันทรงช่วยสอดส่องดูแลฝูงสัตว์เลี้ยงให้ปลอดภัย หมายความว่า
 ในเวลาเที่ยง เจ้าของสัตว์เลี้ยงจะหยุดพักกับประทานอาหาร และพักผ่อน พวกเขา
 เหล่านั้นจำเป็นต้องปล่อยสัตว์เลี้ยงไว้ตามลำพัง แต่ด้วยความเป็นห่วงในสัตว์เลี้ยง
 ของตน จึงได้สวคอ้อนวอนพระปรมันให้ทรงช่วยสอดส่องดูแลฝูงสัตว์เลี้ยงของพวกเขา
 ถ้าสัตว์เลี้ยงหลงทางหรือถูกขโมย พระองค์ก็ได้รับการสวคอ้อนวอนขอให้นำสัตว์เลี้ยง

กลับคืนมา จากนั้นก็ขอให้พระปฐมเป็นผู้นำทางกลับบ้านอย่างปลอดภัย ซึ่งก็หมายความว่า เป็นเวลาน้ำล้นแล้วจึงเข้าคอกอันเป็นเวลาบ่ายคล้อยนั่นเอง

8. พระทวิษฏ

พระทวิษฏ แสดงภาพปรากฏการณ์ธรรมชาติของแสงจันทร์ในเวลาค่ำคืน มหสวคในคัมภีร์ฤคเวท มณฑลที่ 1 สุกตะที่ 84 มंत्रที่ 15 มีข้อความว่า "๗ ที่นี้ ในที่พำนักของพระจันทร์ มนุษย์ทั้งหลายจากรูปโคจรของพระทวิษฏที่ซ่อนอยู่ได้อย่างแม่นยำ" ความหมายนี้ก็คือ พระทวิษฏ คงจะเป็นแสงสว่างของพระจันทร์ในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นแสงที่พระจันทร์ยืมมาจากพระอาทิตย์ พระจันทร์ไม่มีแสงสว่างในตัวเองจำต้องได้รับแสงจากพระอาทิตย์ และในที่นี้พระทวิษฏเป็นแสงพระอาทิตย์ที่ส่องไปยังดวงจันทร์นั่นเอง

เทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยพระเวทเมื่อนำมาเทียบเคียงกับช่วงเวลาของปรากฏการณ์ธรรมชาติ จะเป็นดังนี้

ในเวลาเช้ามีค คือในช่วงเวลาสนทยาแรก จะปรากฏแสงสีทองชมพูเข้มของพระอัศวินสามาค้วยแสงสีชมพูแดงเรื่อของอุษาเทวีและพระวิวิสวัค ต่อมาเมื่อแสงอาทิตย์เริ่มร้อนแรงขึ้นในช่วงเช้าของวันอันเป็นช่วงเวลาการเริ่มต้นทำงานของมนุษย์ แสงสว่างในช่วงเวลานี้เป็นแสงสว่างของพระสวิตฤ ธรรมิตร และพระภคคะ ทามลำคัม เมื่อพระอาทิตย์โคจรอยู่ตรงจุดสูงสุดของโลกอันเป็นเวลาเที่ยงวัน จะเป็นแสงสว่างของพระวิษณุ จากเวลาเที่ยงไปจนถึงเวลาบ่ายอันเป็นช่วงเวลาที่พระอาทิตย์ส่องแสงแรงกล้าที่สุดจะเป็นแสงสว่างของพระปฐมและพระวรุณ ในเวลาเย็นเมื่อพระอาทิตย์ตกไปทางทิศตะวันตกอันเป็นเวลาอาทิตย์อัสดง แสงสว่างในช่วงเวลานี้เป็นของพระมารภคคะ เมื่อพระอาทิตย์ตกสลับหายไปแล้ว ในเวลาสนทยาครั้งที่สองคือในเวลาพลค่ำจะเป็นแสงสีชาชมพูเข้มของพระอัศวินและพระอรรยมัน เมื่อถึงเวลา ค่ำคืน เป็นเวลาของพระอัคินิผู้เป็นเทพแห่งราตรี ในยามที่ดวงจันทร์ทอแสงสว่าง นวลในฟากฟ้าอันแสงสว่างของดวงจันทร์คือ แสงสว่างของพระทวิษฏ และแสงสว่างของดวงดาวที่ระยิบระยับเต็มฟากฟ้า คือแสงสว่างจากดวงกาของพระวรุณ

แม้ว่าวรรณคดีสมัยพระเวทจะจำแนกเทพแห่งแสงสว่างเป็นหลายองค์ตามช่วงเวลาของปรากฏการณ์ธรรมชาติ แต่ก็มิมีทศกวางมที่สะท้อนให้เห็นความคิดที่ว่า

เทพแห่งแสงสว่างที่แท้จริงมีองค์เดียว เช่น ในตอนที่พรรณนาถึงพระสุริยะว่าเป็น
ดวงอาทิตย์ที่โคจรตลอดวัน ทั้งแก้มามรุ่งอรุณไปจนถึงยามสนธยา หรือในตอนที่พรรณนา
ถึงพระอัคนีว่า เป็นดวงอาทิตย์ที่โคจรตลอดวันตลอดคืน ข้อความเหล่านี้แสดงให้เห็น
ว่า เกิมที่เทพแห่งแสงสว่างมีองค์เดียว และมาปรากฏหลายองค์ในสมัยหลัง

เทพแห่งแสงสว่างในลักษณะทางนามธรรม

เทพแห่งแสงสว่างในวรรณคดีสมัยพระเวท นอกจากแสดงภาพปรากฏการณ์
ธรรมชาติในลักษณะของเทพเจ้าผู้มีอำนาจเหนือปรากฏการณ์เหล่านั้นแล้ว ยังแสดงให้เห็น
เห็นคุณลักษณะทางนามธรรมบางประการอันเป็นคุณค่าหรือสัญลักษณ์ของแสงสว่างใน
จินตนาการของกวีอินเดียโบราณ

คุณสมบัตินี้ของเทพแห่งแสงสว่างซึ่งที่มีรายละเอียดอยู่ในวิทยานิพนธ์ที่ 3
สะท้อนให้เห็นลักษณะทางนามธรรม ดังต่อไปนี้คือ ความเป็นอมตะ ความเที่ยงแท้
ความกว้างขวางไม่มีขอบเขตจำกัด ความมีอิสระเสรี ความมั่นคง สัจธรรม ความ
เจริญก้าวหน้า ความมีอำนาจ ความเสมอภาค ความสามารถ ความเป็นสหัตถุ-
-ความหยั่งรู้ถึงความเป็นไปของสกลจักรวาล กฎดตะ-กฎอันเที่ยงแท้ของจักรวาล
ความบริสุทธิ์ ความมั่งคั่ง ความปลอดภัย ความเมตตากรุณา ความโอบอ้อมอารี
ความเฉลียวฉลาด ความสุข และความปิตินิติ

คุณลักษณะทางนามธรรมเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นความคิดของกวีอินเดีย
โบราณว่า แสงสว่างคือความเที่ยงแท้ อยู่บนฟากฟ้าเหนือโลกอันมีแต่ความไม่เที่ยง
แสงสว่างคือสัจจะ คือมัญญาที่ทำให้มองเห็นสรรพสิ่งตามสภาพที่เป็นจริง ทรงข้ามกับ
ความมืดหรือความโง่ที่ทำให้มืดบอด แสงสว่างคือสวรรค์อันกว้างใหญ่ไพศาล ไม่มี
ขอบเขตจำกัด และไม่มีที่สิ้นสุด ทรงข้ามกับจิกของมนุษย์ที่คับแคบ มีกำแพงล้อม
หลายชั้น แสงสว่างมีความอิสระเสรี ความปิตินิติ ความปลอดภัย และความ
เมตตากรุณา อันเป็นคุณสมบัตินี้ของมนุษย์ผู้เป็นคนดีและเข้าถึงสัจธรรม อาจจะสรุป
ได้ว่า ลักษณะทางนามธรรมของเทพแห่งแสงสว่าง สะท้อนให้เห็นว่าโลกของแสงสว่าง
คือโลกสวรรค์ อันเป็นโลกแห่งความเป็นอมตะ ความหลุดพ้น ความเป็นอิสระเสรี
มนุษย์ผู้ที่จะบรรลุและเข้าถึงโลกสวรรค์ได้จะต้องมีคุณสมบัติเหล่านี้

นอกจากคุณสมบัติของเทพแห่งแสงสว่างอันเป็นลักษณะทางนามธรรมของ
ผู้บรรลุศีลธรรมแล้ว มนุษย์ยังอ่อนวอนขอสิ่งที่ต้องการจากเทพแห่งแสงสว่างอีกด้วย
สิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้นได้แก่ ความสว่าง การมองเห็นสรรพสิ่ง จักขุ ทรัพย์สินสมบัติ ยศ
ความมั่งคั่ง โชคลาภ โศภิ มา อาหาร น้ำนม ความอุดมสมบูรณ์ของทุ่งหญ้า ความสุข
ความแข็งแรง พลละกำลัง ความเฉลียวฉลาด ความหลุดพ้นจากบาป ความปลอดภัย
ลูกหลาน ที่พักอาศัยอันร่มเย็นปลอดภัย ชีวิตที่ยืนยาวปราศจากข้าศึกศัตรู ความยากจน
ความเจ็บป่วย ความวิตกกังวล เชื้อโรค ฝันร้าย ภัยอันตรายจากหมาป่าและโจร
ความมีกมิต และความทุจริต

จะเห็นได้ว่า สิ่งที่มนุษย์ต้องการโดยส่วนรวม คือปัจจัยขั้นพื้นฐานในการ
ดำรงชีวิตซึ่งสามารถหาได้จากธรรมชาติ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น มนุษย์
ไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้หากปราศจากความเกื้อกูลจากธรรมชาติ มนุษย์จึง
สวทอ่อนวอนขอให้ตนได้รับสิ่งเหล่านี้อย่างพอเพียง และเมื่อได้รับสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐาน
เหล่านี้แล้วก็เพิ่มความต้องการในสิ่งอื่นเพื่อเสริมความสุขส่วนตน เช่น ทรัพย์สินสมบัติ
ลาภ ยศ พลละกำลัง และความเฉลียวฉลาด สิ่งทั้งหมดเหล่านี้ล้วนเป็นความต้องการ
ของมนุษย์ทุกคนทุกสมัยตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์มาจนถึงปัจจุบันนี้

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย